

SoLiv 2.0

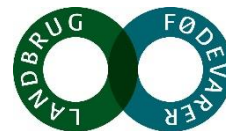
Soen længe Leve

Søerne skal overleve

Martin Mølgaard Pedersen, Landbrug og Fødevarer
Claus Hansen, SEGES Innovation
Dorthe Poulsgård, SEGES Innovation
Lisbeth Ulrich Hansen, SEGES Innovation

STØTTET AF

Svineavgiftsfonden

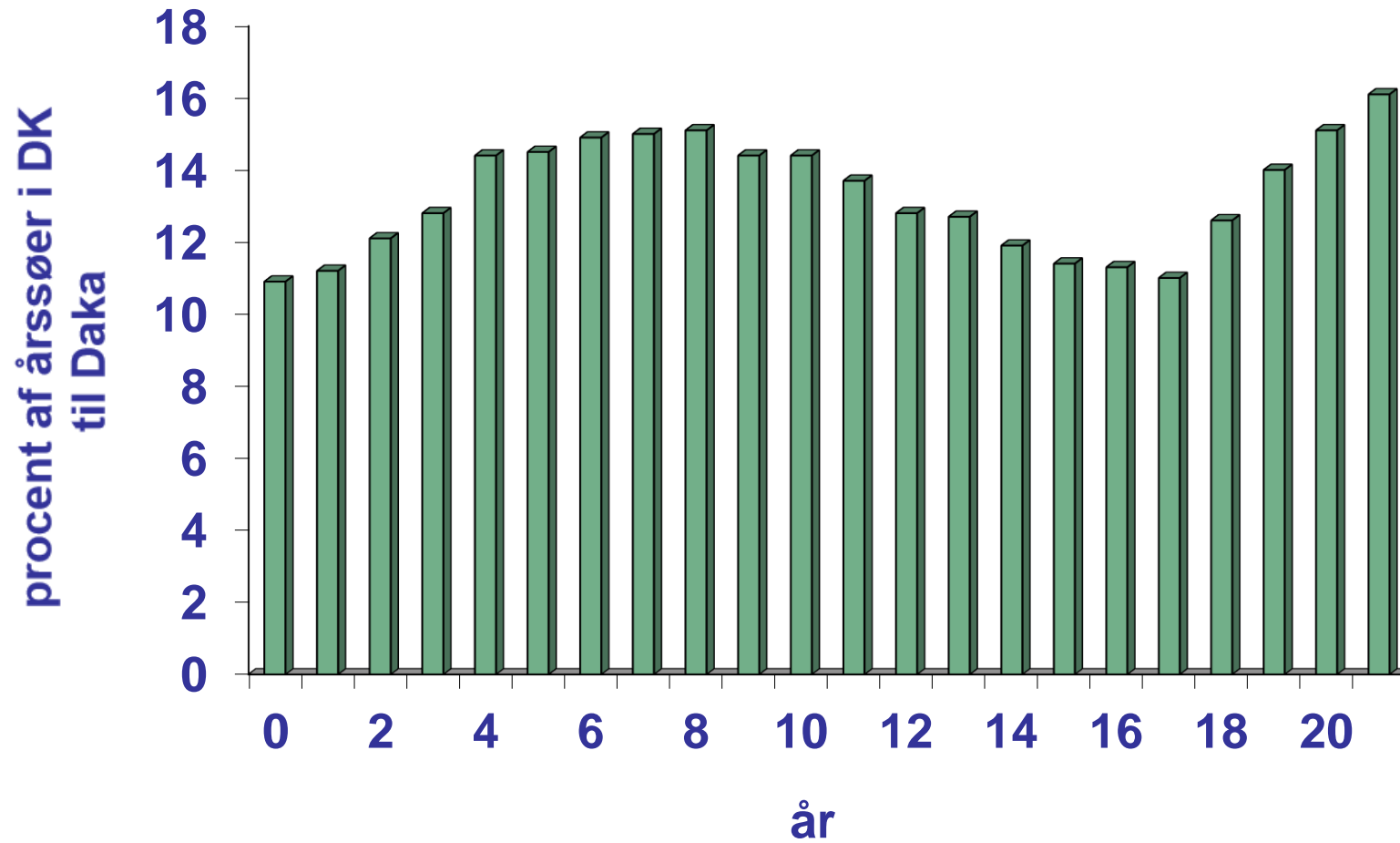

SEGES
INNOVATION

SoLiv 2.0

So-dødeligheden er stigende

So-overlevelsen skal øges

Hvilke sammenhænge ses i et større antal besætninger?

Hvad gør avlen for at øge so-overlevelsen?

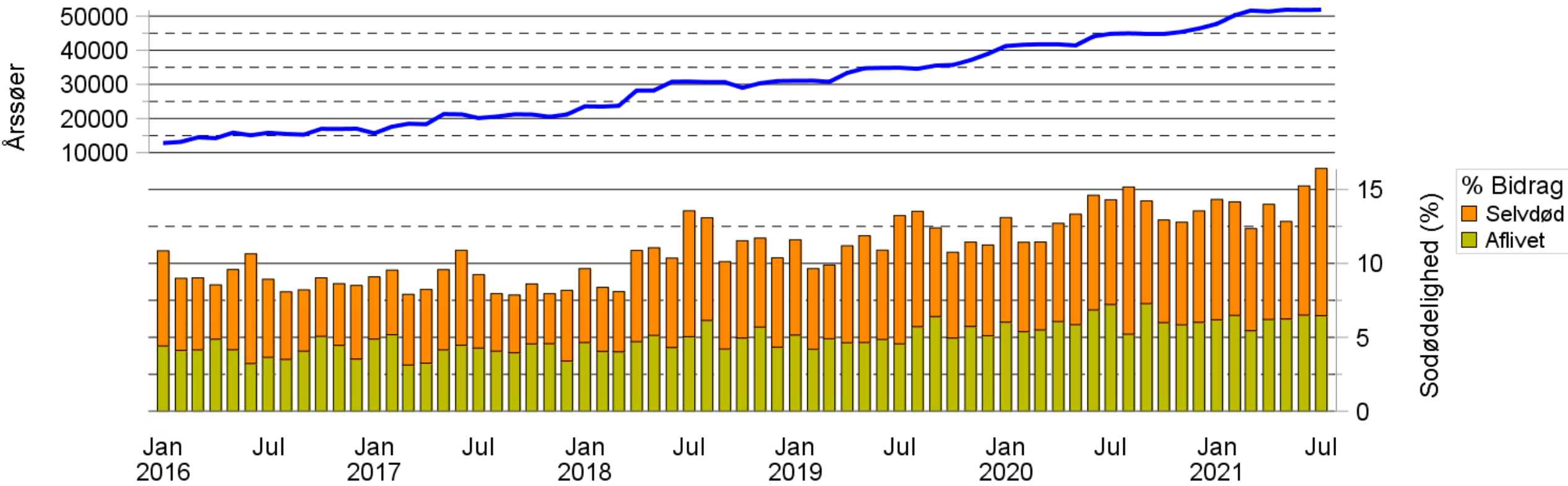
Hvordan kan rådgiverne hjælpe i besætningerne for at øge so-overlevelsen?

Datagrundlaget

- Besætninger, der deltager i værktøjer til målrettet indsats for so-overlevelse
- Kun besætninger, som registrerer selvdøde/aflivet + en diagnose
- Analysen her er alene produktionsbesætninger med fokus på selvdøde
- Deskriptiv analyse – overlevelsesanalyse kommer senere på året

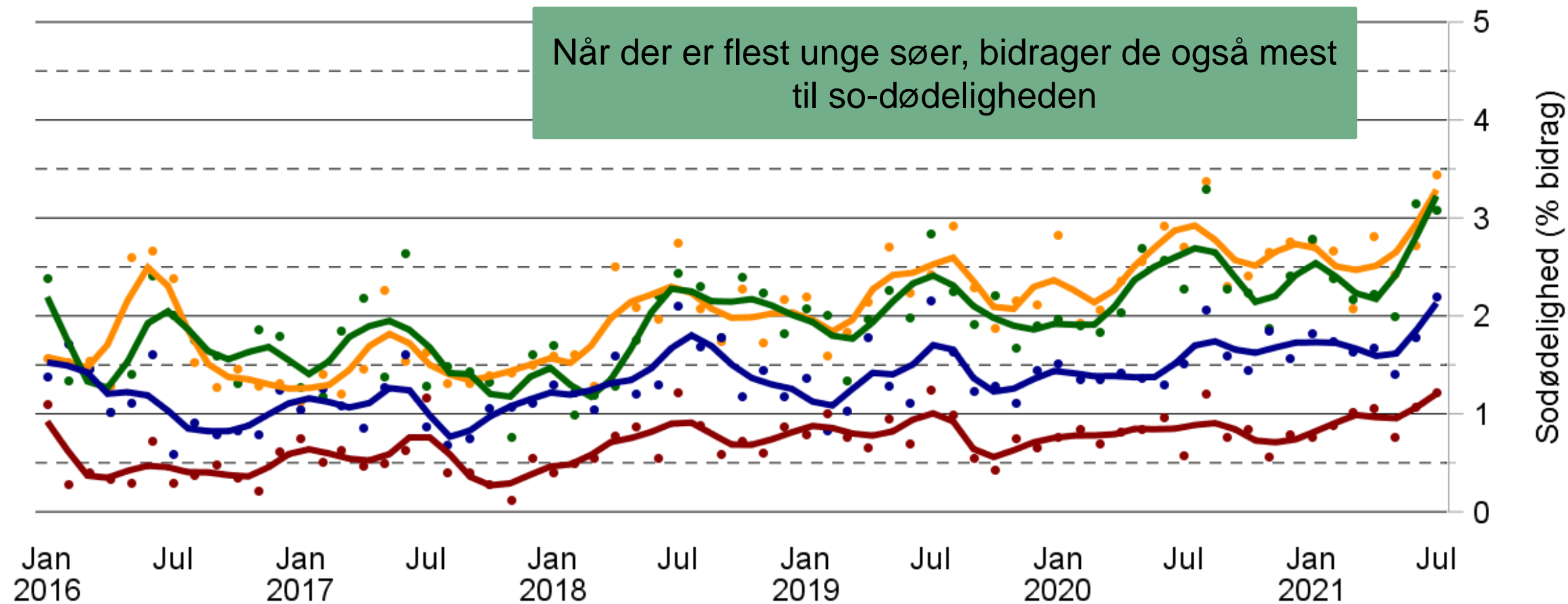

Datagrundlaget

Fordeling af selvdøde søer ift. alder

Når der er flest unge søer, bidrager de også mest til so-dødeligheden

— 2-3. kulds søer
— 0-1. kulds søer

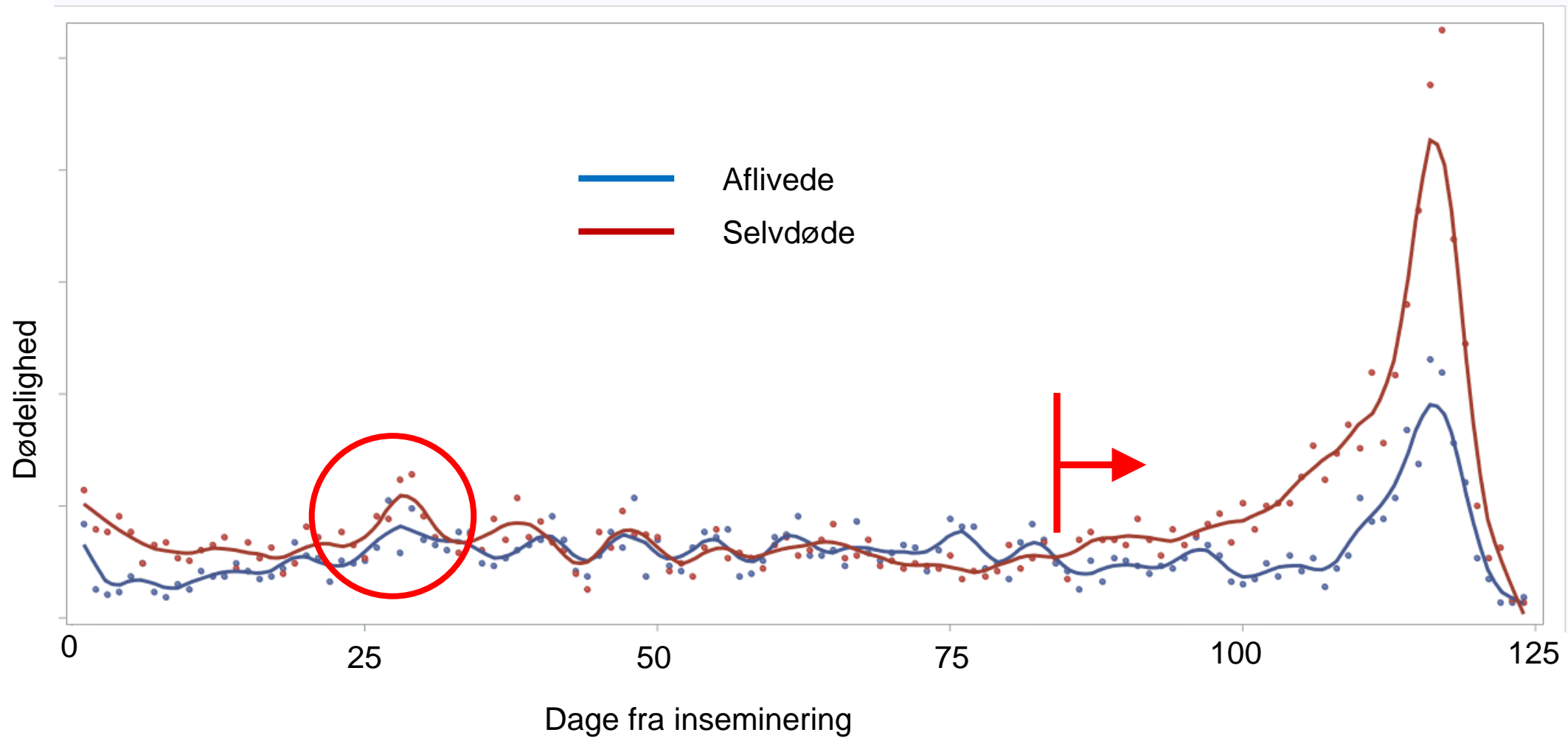
— 6. kuld eller ældre
— 4-5. kulds søer

Hvad er mønstrene?

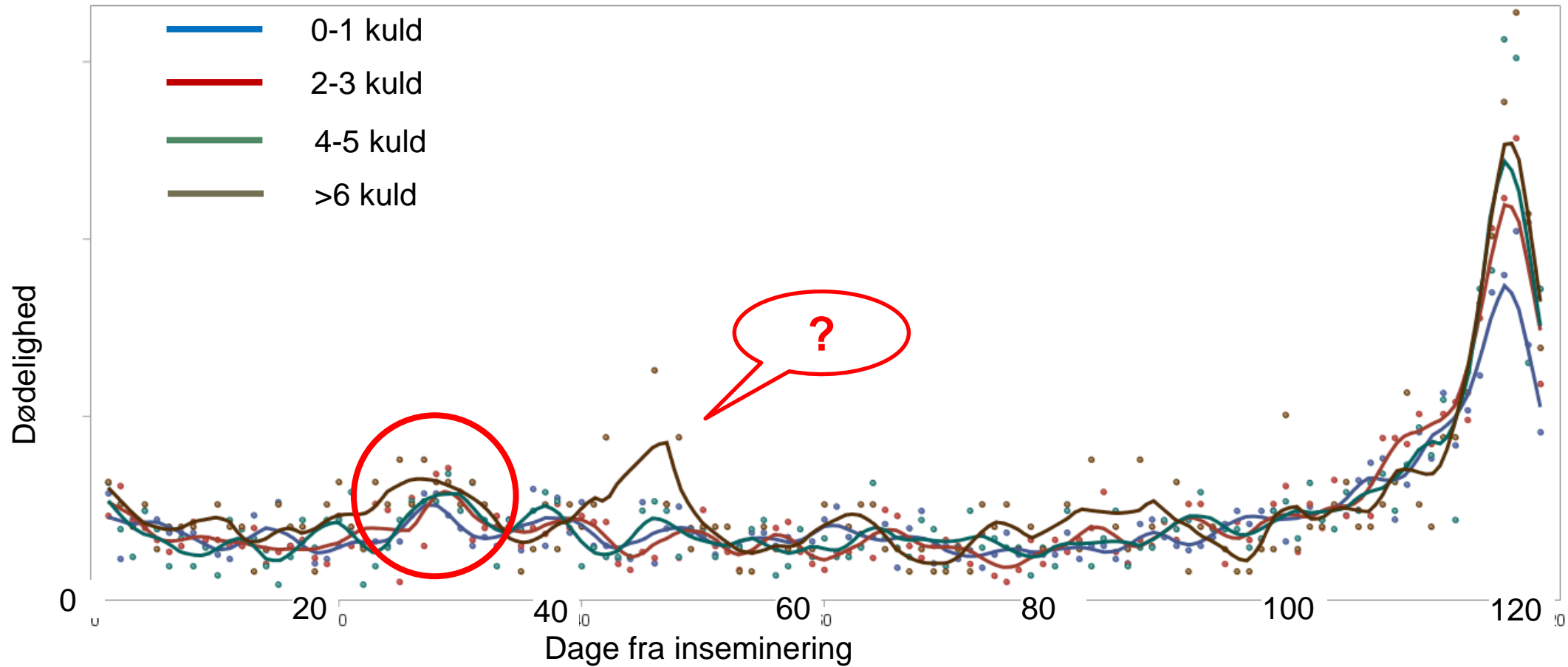
Foreløbige resultater

- Årstidseffekt
- Forskelle mellem aldersgrupper for søer
- Tidspunkt i cyklus for specifikke udfordringer

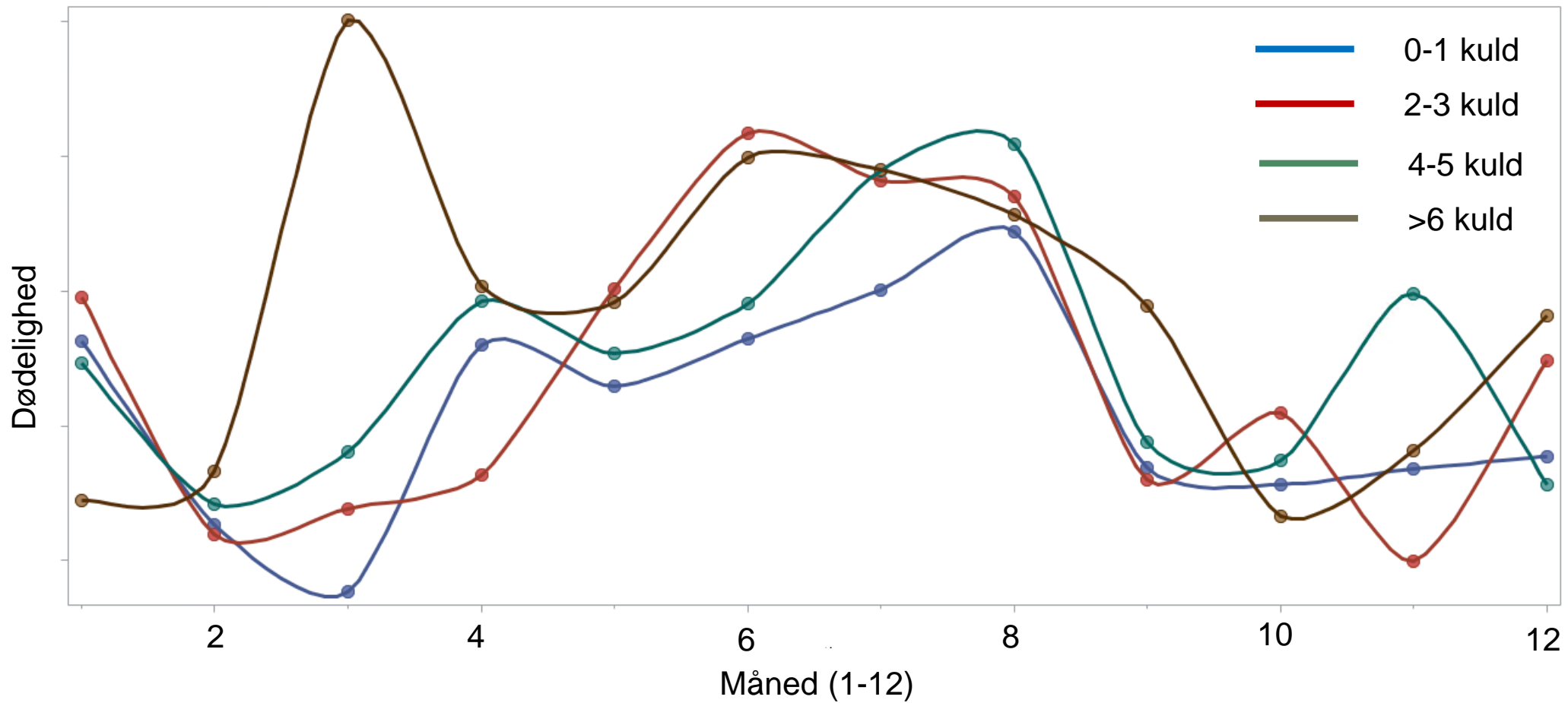
Dødelighed i drægtigheden

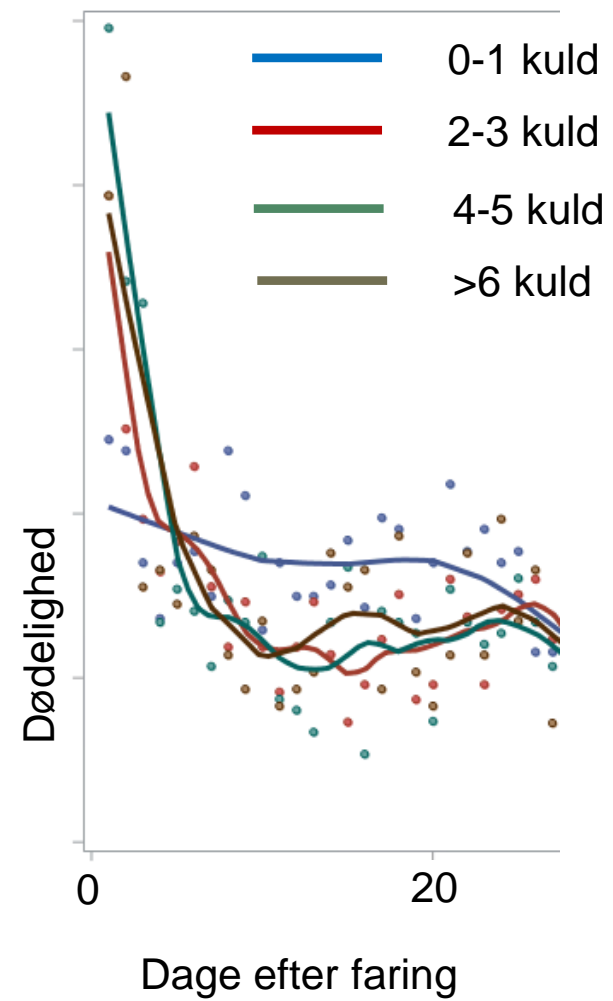
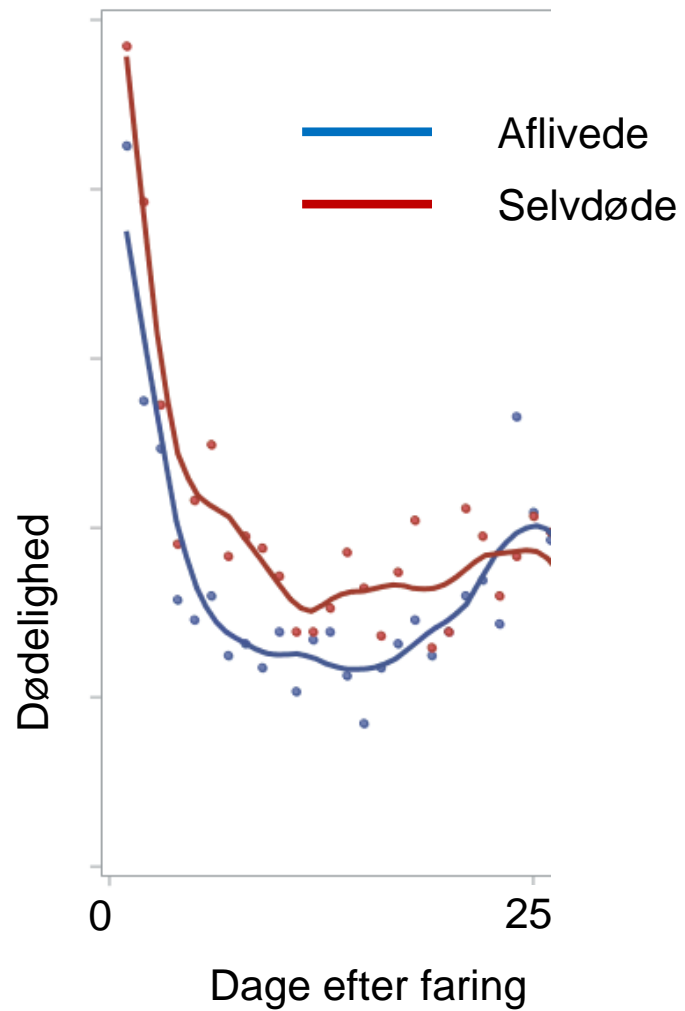
Selvdøde i drægtigheden

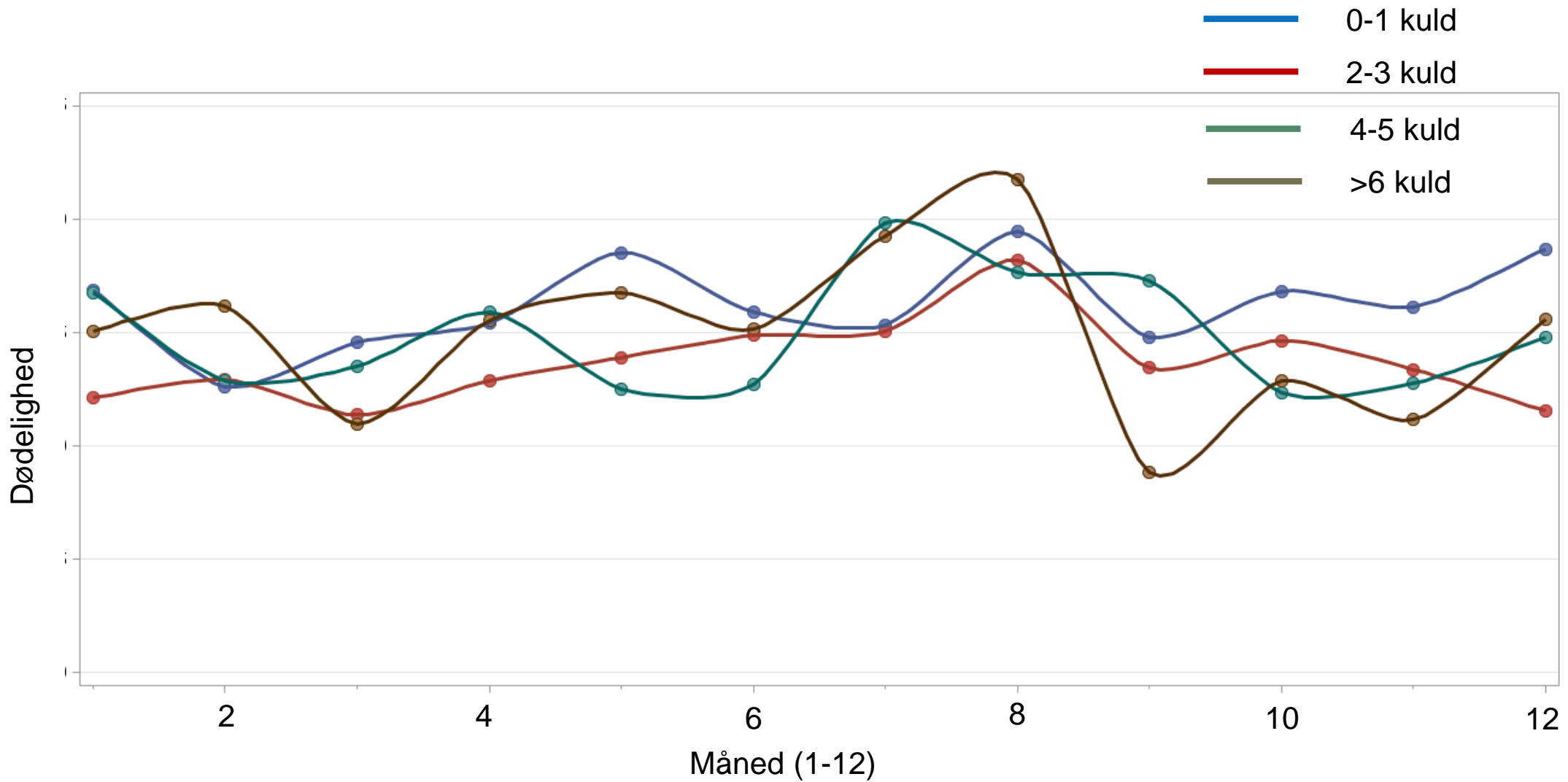
Selvdøde i drægtighedsperioden

Selvdøde i farestalden

Selvdøde i farestalden

Opsummering

Foreløbige resultater

Drægtighedsperioden

- Effekt af årstid er måske ikke alene i juli-august, men er stigende frem mod august
- Det tyder på, at alle aldersgrupper rammes
- Effekten er nok størst sent i drægtigheden
- I drægtighedsperioden sker der noget omkring dag 25-30 samt ca. dag 85-95 →

Laktationsperioden

- Det tyder på, at dødeligheden for de unge søer i farestalden er højere end for ældre igennem hele laktationen
- Risikoen for "at selvdø" ser ikke ud til at falde frem mod dag 25 efter faring

Hvad gør avlen for at øge
so-overlevelsen?

SoLiv 2.0

Hvad bidrager avlen med for at hæve so-overlevelsen?

Fagligt Nyt, 22. sep. 2022

Martin Mølgaard, Avl & Genetik, L&F Gris

Noget at leve af. Noget at leve for.

So-overlevelse

Avl for so-overlevelse inkluderer alle døde søer, både de, der dør i besætningen, og de, der dør på slagteriet!

Noget at leve af. Noget at leve for.

Avl for so-overlevelse (større ændringer)

Datagrundlag

Fra: Opformeringsbesætninger (renracede søer)

Til: Produktionsbesætninger (krydsningssøer)

Egenskabsdefinition

Fra: Overlevelse fra første faring til anden løbning

Til: Overlevelse fra første løbning til 9. faring

Er so-holdbarhed i opformering det samme som i produktion?

Fremgangsmåde

Genetisk korrelation mellem
nuværende holdbarhed i opformering
og "fuld" holdbarhed i produktion

	Landrace	Yorkshire
Genetisk korrelation	23,6 %	17,3 %

Konklusion

Nej! Det er ikke samme egenskab.

Ikke samme egenskab i forskellige udsætningsperioder (signifikant, men stor usikkerhed på estimer)

DanBred Yorkshire genetiske korrelationer	Løbning 1 – Faring 1	Faring 1 – Faring 2	Faring 2 – Faring 3	Faring 3 – Faring 4	Faring 4 – Faring 5
Løbning 1 – Faring 1					
Faring 1 – Faring 2	89 %				
Faring 2 – Faring 3	48 %	61 %			
Faring 3 – Faring 4	39 %	56 %	95 %		
Faring 4 – Faring 5	38 %	51 %	73 %	89 %	

Konklusion

Ikke samme egenskab tidligt og sent

Noget at leve af. Noget at leve for.

Er overlevelse arvelig?

Fremgangsmåde

- Nuværende avlsmålsdefinition målt enten i opformering eller produktion
- Estimerede arveligheder

	Landrace	Yorkshire
Produktion	2,1 %	1,5 %
Opformering	21,3 %	28,8 %

Konklusion

Ja, men mest i opformering

Det er mere arveligt, når landmanden udsætter

Måling	Landrace	Yorkshire
Løbning til faring	0,9 %	0,8 %
Faring til løbning	3,2 %	1,7 %
Genetisk korrelation	55 %	58 %

Status i dag

- Vi kan/skal bruge data fra produktionsbesætninger
- Vi har nu metoder, som håndterer data fra zigzag-søer!
- So-overlevelse ændres sandsynligvis til to egenskaber i fremtiden:
 - Evne til at overleve fra løbning til faring
 - Evne til at overleve fra faring til løbning

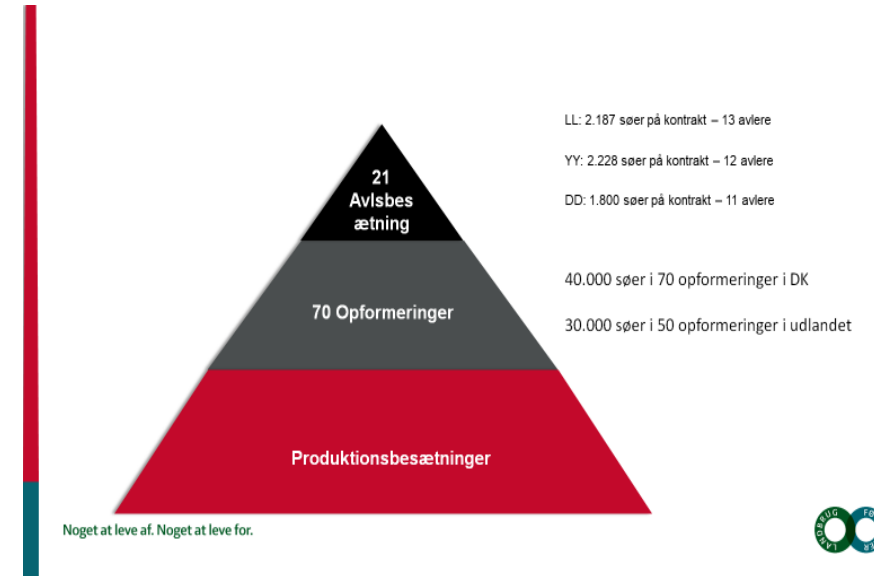
Vi mangler stadig...

Indikator-egenskaber

- Driftssikkerhed
- Økonomisk værdi
- Simulering
- Implementering

Husk!

- Avlen arbejder med at flytte en population i den ønskede retning
- Avl skaber et potentiale, som kræver god management at udnytte
- Avl og salg er to vidt forskellige ting

Noget at leve af. Noget at leve for.

**Hvordan kan rådgiverne
hjælpe i besætningerne for
at øge so-overlevelsen?**

SoLiv 2.0

Drøm: Flere søer bliver ældre, inden de sættes ud

Data – Analyse – Handling

Få mere viden om egen besætning – benyt nyt værktøj fra SEGES

- Tidspunkt i cyklus
- Kuldnummer
- **Slagtet – Selvdød – Aflivet**
- **Diagnose**

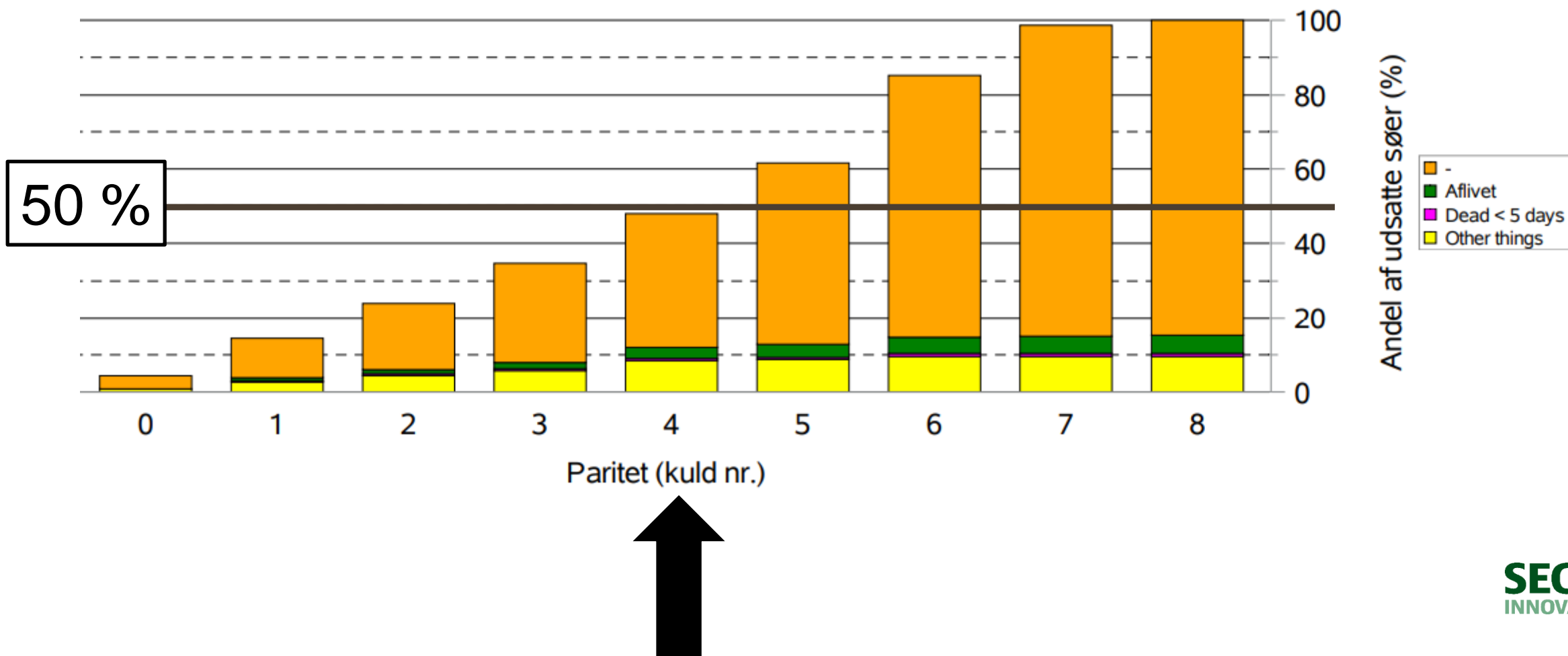

	Diagnose
1	Yverproblemer
2	Mager / utrivelig
3	Skuldarsår
4	Reproduktionsproblemer
5	Akut død
6	Faringsproblemer
7	Udskudt liv / endetarm
8	Kodesår / klovbylder
9	Benproblemer
10	Tilpasning til holdstørrelse
11	Alder
12	Andet

Send en mail til kundecenter@seges.dk og ønsk "Analyser om søer"

Hvor langt bliver SoLivet i egen besætning?

Fordeling af dødskode vs. alder - kumuleret

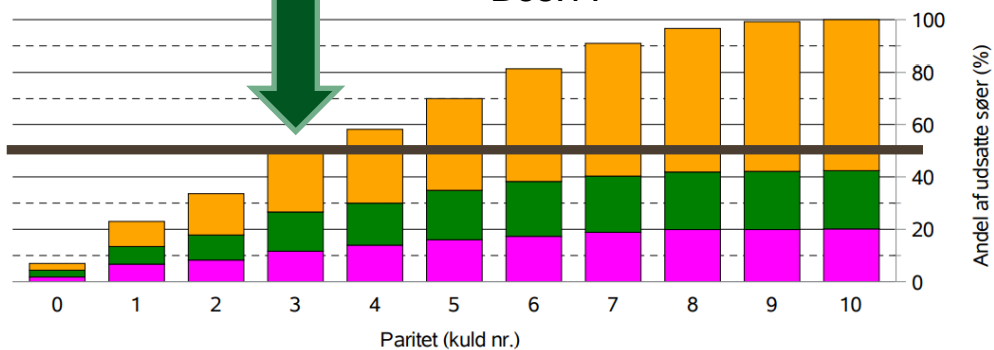

Hvor langt er SoLivet i andre besætninger?

- Slagtet
- Aflivet
- Selvdød

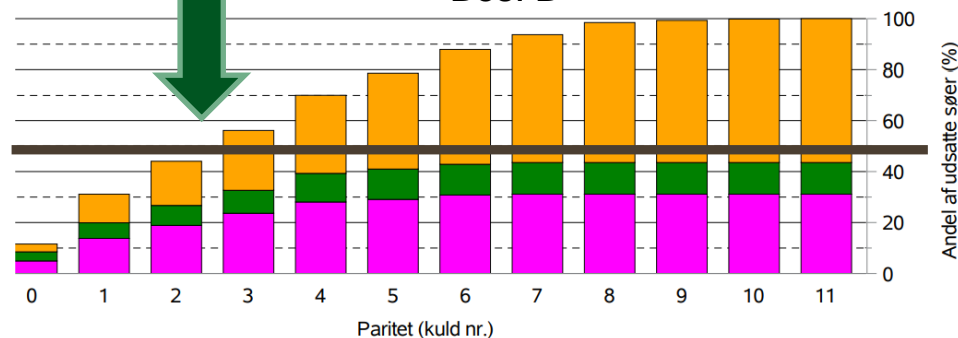
Fordeling af dødscode vs. alder - kumuleret

Bes. A

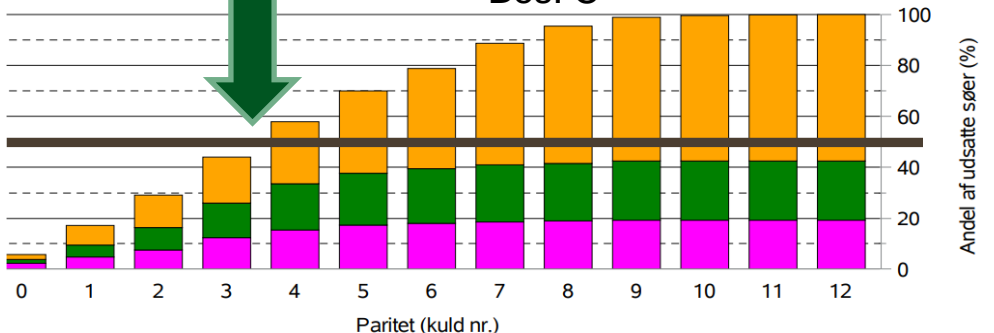
Fordeling af dødscode vs. alder - kumuleret

Bes. B

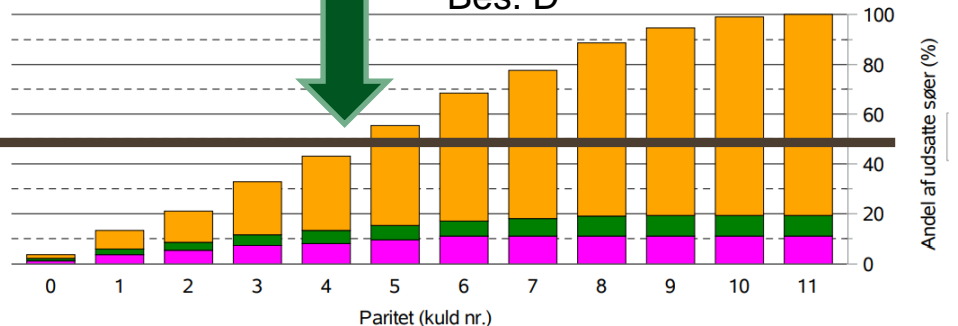
Fordeling af dødscode vs. alder - kumuleret

Bes. C

Fordeling af dødscode vs. alder - kumuleret

Bes. D

En polte er en investering

Hvornår er den tilbagebetalt?

Omkostninger:

- Polten inkl. transport
- Foder
- Vacciner, Altresyn mv.
- Pasning
- Frasortering

Indtægter:

- DB på xx fravænnede grise (akkumuleret kuld for kuld)
- Slagteindtægter
- "Indtægter" fra DAKA

En polte er en investering

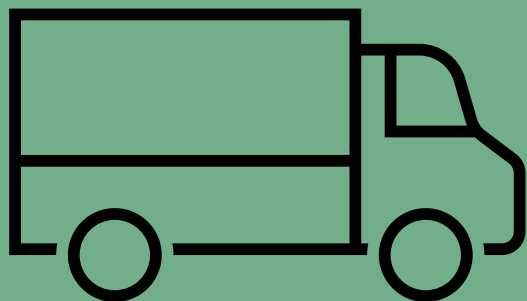
Hvornår er den tilbagebetalt?

Hvis SOEN PRODUCERER	
	GEVINST i hele SoLivet, kr.
0. kuld	-2.593
1. kuld	-1.967
2. kuld	-685
3. kuld	1.246
4. kuld	3.806
5. kuld	6.983
6. kuld	10.804
7. kuld	15.209
8. kuld	20.240

En polte er en investering

Hvornår er den tilbagebetalt?

Hvis SOEN bliver
SLAGTET

	GEVINST i hele SoLivet, kr.
0. kuld	-983
1. kuld	-358
2. kuld	299
3. kuld	947
4. kuld	1.577
5. kuld	2.194
6. kuld	2.837
7. kuld	3.422
8. kuld	4.048

En polte er en investering Hvornår er den tilbagebetalt?

Hvis SOEN DØR eller AFLIVES

	GEVINST i hele SoLivet, kr.
0. kuld	-2.808
1. kuld	-2.182
2. kuld	-1.525
3. kuld	-877
4. kuld	-247
5. kuld	369
6. kuld	1.013
7. kuld	1.598
8. kuld	2.223

Et langt sejt træk, hvor gejsten skal fastholdes.....

Bevidsthed om samspil mellem staldafsnit

- Konsekvenser ved valg/fravalg
- Helhed frem for enkeltmandspræstationer

Commitment fra leder og medarbejdere

- Lille basisviden hos mange medarbejdere, stort turnover og presset hverdag

Opfølgning/justering – opfølgning/justering

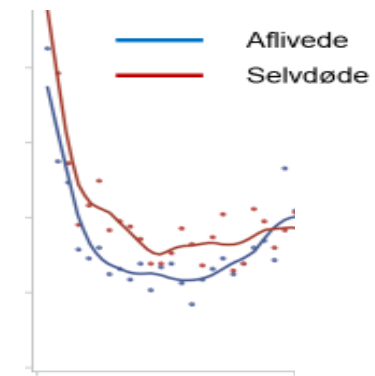
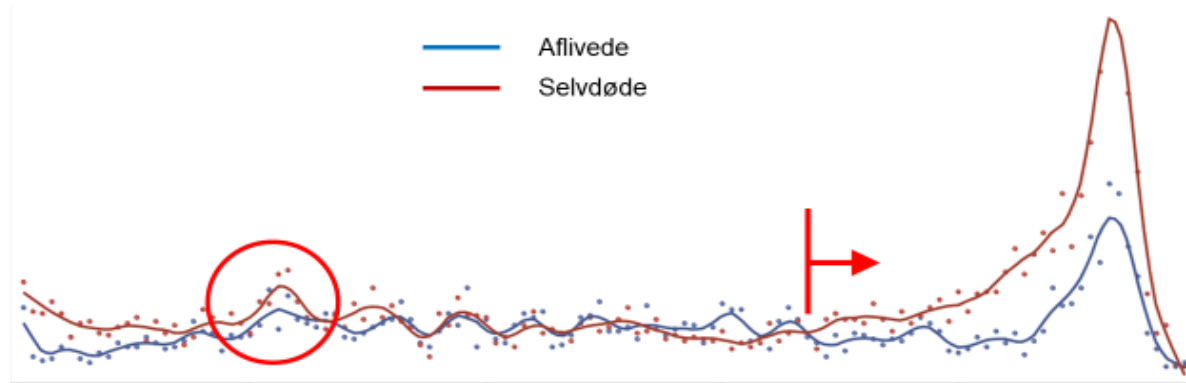
Målrettet indsats, hvor risikoen er størst

Løbning - Gruppering

Højdrægtig - Faring

Løbning?

Form den unge polte til et langt produktivt liv

Alder, dage	77	91	105	119	133	147	161	175	189	203	217	231
Vægt, kg	30	38	48	59	72	83-86	96-100	109-112	123	133	143	153
Rygspæk, mm									11-12	>12		13-15
Foderkurve, FEsv*	1,4	1,65	1,95	2,25	2,55	2,8	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	3,5

Modtagekontrol og løbende vurdering af den enkelte polt

Anbefalet belægningsgrad til polte

	Lovkrav	Anbefaling
7-30 kg	0,3 m ² /dyr	+ 20 %
30-50 kg	0,4 m ² /dyr	+ 20 %
50-85 kg	0,55 m ² /dyr	0,75-1,0 m ² /dyr
85-110 kg	0,65 m ² /dyr	1,0-1,5 m ² /dyr
110 kg +	1 m ² /dyr	1,5-2,0 m ² /dyr

Færre klov- og benskader
Nemmere at fodre restriktivt (gulvfodring)
Forudsætter tilstrækkelig med stipladser til polte

Gruppering af gylte og søer

- Afklare adgang til knappe ressourcer
 - Foder, gode liggepladser, vand
 - Ældre søer ofte højt rangerende; unge søer lavt rangerende
- Risiko for at søerne overbelastes (dør) eller blive halte (aflives)
- Pladsforhold har indflydelse på varighed af rangkampe
 - Overvej en egentlig grupperingssti med øget areal
- Skridsikkert gulv så klovskeer og halthed undgås
 - Overbrusning, dybstrøelse

Gruppering af gylte og søer

- Stabile grupper
 - Alternativt semi-stabile grupper
- Gylte indsættes 1-3 dage før søerne *eller* gylte opstaldes separat i stabile/semi-stabile grupper
- Gode liggepladser til alle dyr i stien
 - Lave liggevægge skaber flere attraktive pladser, og holder lejet rent

Lær at spotte og vurdere søer med skader

Kend signalerne

Mindre sår/rifter på klove og ben kan udvikle sig alvorligt og være svære at behandle medicinsk

Rifterne på søernes skuldre er "normalt" omkring gruppering
Rifter/bid andre steder skyldes andre problemstillinger

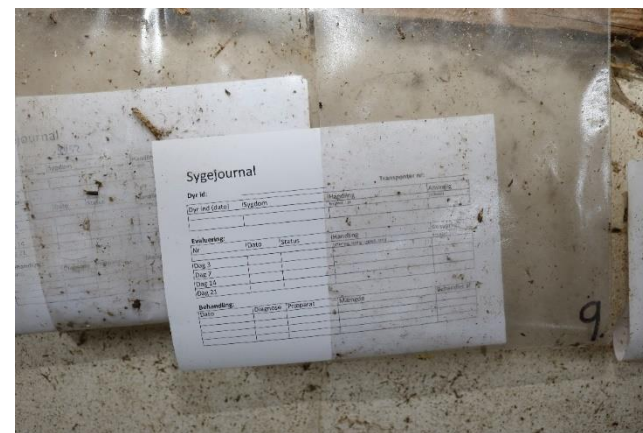
Dagligt tilsyn

- Et grundigt dagligt tilsyn kræver:
 - Prioritering – måske fremfor andre opgaver
 - Kvalificerede medarbejder(e)
 - Løbende motivering – gerne flere om opgaven
- Sører observeres under fodring *men* sører skal ses i bevægelse for observere for klov- og benproblemer.

Tidlig indsats, systematik og opfølgning er alt afgørende

- Klare aftaler i besætningen
 - Besætningsdyrlægen iscenesætter
 - Medarbejderne inddrages
- Journal/opmærkning af behandlede søer
 - Giver overblik og sikrer opfølgning
- Stuegang med dyrlægen
- Tilstrækkelig med "super lækre" sygestier
 - Lovkrav om 2,5 p% pladser
 - Anbefaling er 3-5-10 % pladser

Højdrægtige søer (især når det er varmt)

- Forebyg og undgå varmemstress hos søerne
 - Plads (belægning)
 - Køling (luft, overbrusning)
 - Nem adgang til drikkevand
 - Færre fibre i foderet
 - Fodring i kølige perioder af døgnet
- Undgå toksiner i foderet
 - Sørg for sundt og rent korn
- Husk god ledelse
 - Sørg for plan i ferieperioden

Søer i farestalden

- Indsættelse i farestalden senest tre dage før forventet faring (lovkrav)
 - Fra løsgående til opstaldning i boks
- Rolig håndtering
- Redebygningsmateriale (lovkrav)
- Faringsovervågning (også for at redde soen)
 - Faringskomplikationer

Skal soen have et kuld til?

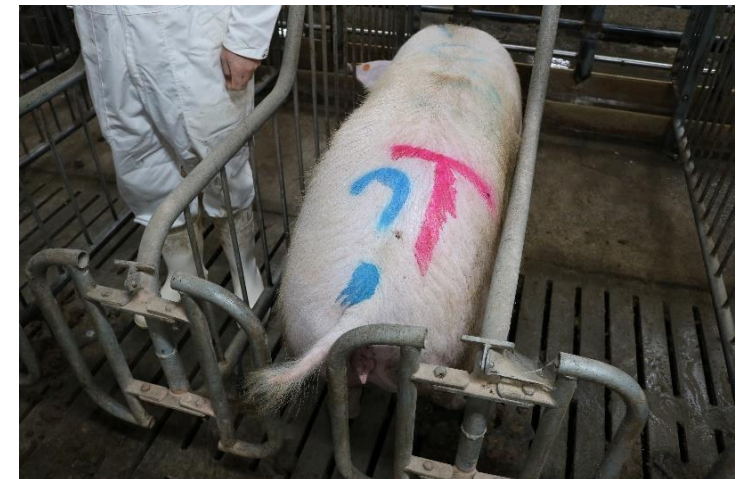
- Kriterierne diskuteres, prioriteres og indarbejdes
 - Kuldresultater – Alder – Konstitution – Sygdom
 - Hitliste
- Løbene koordinering med de øvrige staldafdelinger
 - Polte i Altresyn-behandling
- Jævnt flow og undgår flaskehalse

Løbning - Gruppering

Højdrægtig - Faring

Løbning?

Opsamling

- Soen skal have et længere liv!
- Data fra besætninger kan hjælpe med at udpege indsatsområder på besætningsniveau og på landsplan
 - Årstidsvariation, risikoperioder i soens cyklus, alder på soen osv.
- Nyt avlsmål på vej for at øge overlevelse fra første løbning til 9. faring
 - MEN størstedelen af løsningen går via management
- Rådgivere har en central rolle:
 - Sætte fokus på ledelse og oplæring af medarbejderne
 - Prioritere indsatsen og følge op
- Erkende og formidle at det er et langt og sejt træk..
... Men det kan lykkes at øge so-overlevelsen

SoLiv 2.0

SEGES
INNOVATION